

Το πρόβλημα της κοινωνικής δικαιοσύνης

/ [Γνώμες](#)

γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος – Συγγραφέας

Η δικαιοσύνη, η ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι πανανθρώπινα αγαθά, που απορρέουν από την ιδιαίτερη φύση του ανθρώπου, ο οποίος είναι το τελειότερο δημιούργημα του κόσμου προορισμένο να κυριέψει όλη την γη. Κοινωνία χωρίς αυτά τα αγαθά είναι ελλιπής. Όλος ο αγώνας του ανθρώπου περιστρέφεται γύρω από αυτά τα αγαθά, πώς θα τα επιτύχει και πώς θα τα κατοχυρώσει. Δυστυχώς σφετεριστές αυτών των αγαθών υπήρξαν και υπάρχουν πολλοί. Υπάρχει επομένως απόλυτη ανάγκη εξασφάλισης αυτών των αγαθών. Το ερώτημα είναι πώς κατακτώνται, πώς προασπίζονται και πώς εξασφαλίζονται.

Η προάσπιση της κοινωνικής δικαιοσύνης

Ποιος άραγε υπερασπίζεται την κοινωνική δικαιοσύνη; Προφανώς οι Νόμοι, και φυσικά οι δίκαιοι νόμοι. Το πόσο δίκαιοι είναι τώρα οι νόμοι εξαρτάται από αυτούς που τους θεσμοθετούν. Οι νομοθέτες δεν ήταν πάντα πολλοί, όπως συμβαίνει στις δημοκρατίες, αλλά και λίγοι, όπως συμβαίνει στις ολιγαρχίες, ακόμη και ένας, όπως είναι ο βασιλιάς, ο αυτοκράτορας, ο μονάρχης. Η δικαιοσύνη αυτών των θεσμικών οργάνων εξαρτάται από την σχέση που έχουν αυτά τα όργανα με την δικαιοσύνη.

Κάθε κοινωνική οργάνωση, ακόμη και δύο ανθρώπων, δεσμεύεται από τους νόμους κοινωνικής συμβίωσης. Δεν υπάρχουν μόνο άρχοντες αλλά και αρχόμενοι. Το θέμα είναι όμως αν οι άρχοντες είναι «κληρονομικώ δικαιώματι» ή εκλεγμένοι από τον λαό. Στην πρώτη περίπτωση οι άρχοντες δεν έχουν καμία δέσμευση από τον λαό, παρά μόνο ηθική, ενώ στην δεύτερη έχουν απόλυτη δέσμευση, αφού εκπροσωπούν τον λαό, ο οποίος τους εξέλεξε, για υπερασπίζονται τα δικάια του.

Το πόσο δίκαιοι είναι οι νόμοι εξαρτάται από το πόσο κατοχυρώνουν τα δίκαια του λαού. Ο λαός με την δική του κρίση κρίνει ποιοι νόμοι είναι δίκαιοι και ποιοι θεσμικοί παράγοντες ανταποκρίνονται στο κοινό αίσθημα της δικαιοσύνης. Η δικαιοσύνη είναι το πρωταρχικό αίτημα του λαού, γι' αυτό και ο ψαλμωδός τονίζει: «δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης».

Υπάρχει η δικαιοσύνη των ανθρώπων, υπάρχει όμως και η δικαιοσύνη του Θεού. Δεν ταυτίζονται οι δυο δικαιοσύνες αλλά δεν είναι και άσχετες μεταξύ τους, αφού η δικαιοσύνη του Θεού εμπεριέχει την δικαιοσύνη των ανθρώπων αλλά και η δικαιοσύνη των ανθρώπων είναι προϋπόθεση για την επικράτηση της δικαιοσύνης του Θεού.

Όταν ο ψαλμωδός ζητάει από τον Θεό να του διδάξει τα δικαιώματά του (δίδαξόν με τα δικαιώματά σου), δεν αναφέρεται σε «ατομικά δικαιώματα» του Θεού αλλά στο Θέλημά του, που το εκφράζουν οι νόμοι του Θεού. Αυτοί οι νόμοι του Θεού δεν στηρίζονται στην λογική, όπως οι νόμοι των ανθρώπων, αλλά είναι πιο πάνω και πιο πέρα από τους νόμους των ανθρώπων. Οι νόμοι των ανθρώπων προασπίζουν τα ατομικά τους δικαιώματα, οι νόμοι όμως του Θεού στηρίζονται στην αγάπη, η οποία είναι πάνω από κάθε νόμο. Οι νόμοι των ανθρώπων προασπίζουν π.χ. την ατομική ιδιοκτησία, οι νόμοι όμως του Θεού προτρέπουν ακόμη και την απάρνησή τους, όπως έγινε με τους πλούσιους αγίους, οι οποίοι πριν γίνουν άγιοι πουλούσαν τις περιουσίες τους και τις μοίραζαν στους φτωχούς. Η αγάπη προς τον πλησίον απαιτεί υποχωρήσεις και θυσίες κατά το πρότυπο του Θεού, ο οποίος είναι η άπειρη αγάπη, που έφτασε ακόμη και στον σταυρό.

Ποιος λοιπόν στις περιπτώσεις αυτές υπερασπίζεται το δίκαιο των ανθρώπων; Η απάντηση είναι: Ο Θεός. Ο αδικούμενος δεν αγανακτεί αλλά ελπίζει στον Θεό αν όχι στην εγκόσμια ικανοποίησή του, σίγουρα στην ουράνια, που είναι πολύ μεγαλύτερη και αξιολογότερη. Ο Θεός όμως φωτίζει και τους ανθρώπους, για να είναι δίκαιοι στις συναλλαγές τους με τους άλλους ανθρώπους, αλλά και τους δέχεται στην αγκαλιά του, αφού μιμήθηκαν το παράδειγμα της αποδοχής της πιο μεγάλης αδικίας, που έδειξαν οι άνθρωποι στον Χριστό. Το ευαγγελικό: «Μακάριοι οι δεδιωγμένοι ένεκεν δικαιοσύνης» είχαν πάντα στο μυαλό τους και δεν παραπονιόντουσαν, δεν αγανακτούσαν αλλά υπέμειναν.

Πώς πρέπει να επικρατήσει η δικαιοσύνη πάνω στην γη

Για την επικράτηση της δικαιοσύνης πάνω στη γη υπάρχουν δύο τρόποι, ο βίαιος και ο ειρηνικός. Οι άνθρωποι ποθώντας διακαώς την δικαιοσύνη προσπαθούν να την επιβάλλουν έστω και με βίαια μέσα. Ακόμη και οι άνθρωποι που είναι κατά της βίας στην περίπτωση αυτή πιστεύουν ότι δεν μπορεί να ισχύει ο ειρηνικός τρόπος επιβολής της δικαιοσύνης, γιατί δεν είναι αποτελεσματικός. Πιστεύουν ότι «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Αυτός ο βίαιος τρόπος επικράτησης της δικαιοσύνης υιοθετήθηκε από τους επαναστάτες της Ρωσικής επανάστασης του 1917. Ο βίαιος αυτός τρόπος είχε διαβαθμίσεις από ήπιος μέχρι σκληρός και άτεγκτος. Ο ήπιος τρόπος εκφράζεται από το σοσιαλιστικό κόμμα, το οποίο διακήρυττε ότι «οι άνθρωποι πρέπει να δίνουν αυτό που μπορούν και να παίρνουν αυτό που τους χρειάζεται». Αυτή δεν είναι σοσιαλιστική ιδέα αλλά χριστιανική, αφού εφαρμόστηκε στις κοινωνίες των πρώτων χριστιανών αλλά πάντα με εκούσια αποδοχή.

Οι σοσιαλιστικές αυτές ιδέες διαδόθηκαν και επικράτησαν σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη και πράγματι βελτιώθηκαν κατά πολύ οι κοινωνικές συνθήκες διαβίωσης, στην κατοικία, στην εκπαίδευση, στη υγεία κλπ. Κι όμως τα θιγόμενα συμφέροντα των κεφαλαιούχων επαναστάτησαν και πήραν και πάλι στα χέρια τους την μοίρα των λαών, με αποτέλεσμα να μειωθούν ή και να εξαφανιστούν αυτές οι κοινωνικές παροχές.

Μπροστά σε αυτό το αδιέξοδο του σοσιαλισμού έδωσε λύση ο κομμουνισμός, ο οποίος όμως υιοθέτησε την βία και την αναγκαστική αποδοχή των ιδεών τους από τον λαό. Ο λαός καταπιέστηκε αλλά οργανώθηκε καλύτερα. Εξακολούθησαν να υπάρχουν και κάποιες κοινωνικές παροχές, όμως οι ελλείψεις σε τρόφιμα, σε ελεύθερη δημιουργία ήταν δυσβάστακτες. Αυτός ο εξαναγκασμός και η καταπίεση δεν μπορούσε να διαρκέσει πολύ. Η τύχη του κομμουνισμού ήταν η ίδια με τα

απολυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα, όπως του Χίτλερ στην Γερμανία και του Φράνκο στην Ισπανία. Έτσι κατέρρευσε η κομμουνιστική ιδέα και διατηρήθηκε ως απομεινάρι σε καθυστερημένες χώρες, όπως στην Αλβανία του Χότζα και στην Βόρεια Κορέα του Κίμ.

Πηγή: [pemptousia](https://www.pemptousia.com/)